

Kāpēc pasaulē ir tik daudz pētījumu par dažādu medicīnas preparātu efektivitāti? Tāpēc, ka tieši farmācijas firmas tos apmaksā, jo ir pirmās, kas ir ieinteresētas šo pētījumu rezultātos. Tālākais – pētījumu patieso datu atainošana un rezultātu interpretācija – paliek tikai uz iesaistīto cilvēku sirdsapziņas un godaprāta. Pat pasaules prestižākā medicīnas žurnāla *The Lancet* galvenais redaktors Ričards Hortons apgalvo, ka “gandrīz puse zinātniskās literatūras var būt nepatiesa” un “zinātne ir pagrieziesiems tumsas virzienā.”¹²

Vai var salīdzināt homeopātiskās un konvencionālās zāles?

Tie, kuri pieprasa randomizētus, dubultaklus, placebo kontrolētus klīniskos pētījumus (RCT) homeopātijā, lai, pamatojoties uz tiem, izlemtu ticēt vai neticēt homeopātijas efektivitātei, aizmirst, ka pētījumiem vajadzīga nauda. Alternatīvajām medicīnas metodēm, arī homeopātijai, nav un nebūs farmācijas lielā finansējuma. Nevienam individuālam homeopātam vai homeopātijas institūtam naudas nekad nebūs tik daudz, lai spētu finansēt ievērojama apjoma pētījumus. Nereti finansējums pētījumam tiek savākts no ziedojumiem.¹³ Tāpēc patiesībā pat jābrīnās, ka medicīnas literatūrā ir tik daudz publicētu pētījumu datu par homeopātisko zāļu efektivitāti.

Taču pat tad, ja finansējums homeopātijas efektivitātes pētījumiem atrastos, mēģināsim noskaidrot, vai ar RCT vispār var salīdzināt homeopātiskās un konvencionālās zāles.

Kopš 90. gadiem, kad uzvaras gājieni sāka uz pētījumiem balstīta medicīna, randomizēti, dubultakli, placebo kontrolēti pētījumi ir kļuvuši par klīnisko pētījumu zelta standartu.¹⁴ Taču tikai retais aizdomājas, vai homeopātijai vispār ir korekti piemērot tādās medicīniskajos pētījumos izmantotās metodes kā RCT.

Attēlā redzamajās diagrammās (sk. pa kreisi) salīdzināta homeopātijas un konvencionālās medicīnas zāļu efektivitāte.¹⁵ Konvencionālo zāļu efektivitāte pētīta, apkopojot 1016 pētījumu apskatus, savukārt homeopātisko zāļu efektivitāte skatīta 188 randomizētos, placebo kontrolētos pētījumos. Pievērsiet uzmanību, cik pārsteidzoši līdzīgi ir iegūtie dati, – abos gadījumos pozitīvs efekts ir 44% gadījumu, secinājumi par efektivitāti

nav izdarāmi 47–49% gadījumu, bet negatīvs efekts ir 4–7% pētījumu.

Kāpēc rezultāti ir tik pārsteidzoši vienādi? Tāpēc, ka abos, būtībā nesalīdzināmos aspektos ir izmantotas tās pašas datu apstrādes metodes un tie paši statistikas instrumenti, kas attiecībā pret homeopātiju nav pareizi, jo homeopātiskās zāles nedarbojas pēc konvencionālo zāļu mehānismiem. Lai piemēklētu atbilstošākās homeopātiskās zāles konkrētam cilvēkam, homeopāts ņem vērā ne vien attiecīgās slimības simptomus, bet arī cilvēka individualitāti, emocionālo veselību, slimības vēsturi, dzīvesveidu, ēšanas paradumus u. tml. Līdz ar to homeopātisko preparātu efektivitātei ir komplekss raksturs, kurā ir nozīme gan tiešai homeopātisko zāļu iedarbībai uz fiziskajiem simptomiem, gan emocionālās sfēras sakārtošanai ar homeopātijas palīdzību, kas arī labvēlīgi ietekmē slimības gaitu, turklāt palīdz arī citi homeopāta ieteikumi ilgās, rūpīgās, individuālās konsultācijas laikā. Tas nozīmē, ka ar RCT pētījumu novērtēšanas standartiem un statistikas instrumentiem nemaz nav iespējams korekti izvērtēt homeopātisko preparātu efektivitāti.

Homeopāts diviem cilvēkiem ar vienādiem fiziskajiem simptomiem vai identisku diagnozi var ieteikt atšķirīgas zāles, turpretim konvencionālās zāles tiek lietotas ar domu, ka visiem cilvēkiem tās darbosies vienādi. Ja šādu nekorektu “viens der visiem” pieeju izmanto pētījumos arī homeopātiskajām zālēm, iegūtie rezultāti ir neviennozīmīgi, kā arī noteikti atšķiras no reālas homeopātiskās ārstēšanas situācijas.

Doma ar vienādām metodēm salīdzināt konvencionālās un homeopātiskās zāles jau pirmsākumā lemta neveiksmei un maldīgiem secinājumiem. RCT standartu izmantošana būtībā nesalīdzināmām ārstēšanas metodēm ir tas pats, kas salīdzināt ābolus ar bumbieriem, izmantojot apaļu standarta trafaretu un saprotot, ka bumbieri tam cauri netiks. Un pēc tam priecāties par rezultātu, ka visi āboli standartiem atbilst, bet bumbieri – nemaz. Tāpēc ir pat pārsteidzoši, ka homeopātiskās zāles neatpaliek no konvencionālajām zālēm (un bieži ir pat efektīvākas) salīdzināmajos pētījumos, lai gan standarti ir pielāgoti tikai konvencionālajām zālēm.

Doma ar vienādām metodēm salīdzināt konvencionālās un homeopātiskās zāles jau pirmsākumā lemta neveiksmei un maldīgiem secinājumiem.

Ja vēlamies izmantot RCT principus, daudz korektāka homeopātijas efektivitātes pierādīšana būtu, ja salīdzinātu homeopātiskās zāles ar tukšiem placebo graudiņiem (pieņemot, ka psiholoģiskais placebo efekts vienādosies abām pētījumu grupām). Tad pētīt, piemēram, piecgadīgu bērnu ar vidusauss iekaisumu, viena grupa saņemtu katram individuāli piemērotas homeopātiskās zāles, otra – tikai placebo. Turklāt abas grupas konsultētu homeopāts. Šāds salīdzinājums būtu korekts, un rezultāts liecinātu par homeopātisko zāļu efektivitāti. Taču ir skaidrs, ka farmācija nav ieinteresēta šādos pētījumos.